

Helsingin matonpesupaikka- linjaus

Helsinki

Helsingin matonpesupaikkalinjaus

1. Linjauksen nimi

Helsingin matonpesupaikkalinjaus

2. Valmisteleva taho

Kaupunkiympäristön toimiala, Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu

3. Hyväksyjätaho ja päivämäärä

Kaupunkiympäristölautakunta, 24.02.2026

4. Linjauksen johdanto

Palvelulinjaukset ovat kaupunkiympäristön toimialalla yhteisesti sovittuja yleisten alueiden palvelujen järjestämisen ja laatutason määrittelyjä. Tavoitteena on selkeä ja yksinkertainen määrittely ja sovittu toimintatapa. Linjaukset on tarkoitettu työn tueksi kaupungin käyttöön, konsulteille ja muille suunnittelijoille, päättäjille sekä kuntalaisille. Palvelulinjauksissa määritellään kaupungin tarjoaman palvelun laatutaso eikä se sisällä suunnitteluohjeita. Linjaus perustuu esiselvityksiin, verkostotarkasteluihin ja -suunnitelmiin sekä aiempiin linjauksiin ja päätöksiin.

Matonpesupaikkalinjaus noudattaa kaupunginhallituksen 2011 päätöstä, jonka mukaan mattolaitureita ei enää korvata uusilla, vaan uudet matonpesupaikat rakennetaan kuivan maan pesupaikoiksi. Linjaus perustuu vuoden 2011 kaupunginhallituksen päätökseen, mattolaitureita ja kuivan maan matonpesupaikkoja koskevaan esiselvitykseen sekä mattolaitureiden suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta vastaavien asiantuntijanäkemykseen ja verkostosuunnitelman kokonaistaloudellisuuteen.

Palveluverkoston lähtökohtana on tarjota matonpesumahdollisuuksia eri puolilla kaupunkia. Matonpesupaikat eivät muodosta tasaista verkostoa. Matonpesupaikat eivät ole lakisääteinen kaupungin tuottama palvelu. Lisäksi verkoston rajallisuutta perustelee pesupalveluiden hyvä saatavuus Helsingissä. Omatoiminen matonpesumahdollisuus on kuitenkin suosittu palvelu ja se voidaan nähdä modernissa kaupungissa paitsi osana kulttuuriperintöä, myös hyötyliikuntana.

5. Palvelukuvaus

Matonpesu Helsingin yleisillä alueilla on mahdollista siihen osoitetuilla matonpesupaikoilla. Tulevaisuudessa matonpesu tapahtuu ainoastaan kuivan maan matonpesupaikoilla. Nykyiset mattolaiturit poistetaan tai korvataan oleskelu- tai uimalaitureilla vähitellen, kun mattolaituri saavuttaa käyttöikänsä pään. Matonpesupaikat on tarkoitettu ainoastaan mattojen ja muiden tekstiilien pesuun. Matonpesupaikkojen käyttö on kaikille avointa ja maksutonta. Matonpesupaikat eivät ole lakisääteinen kunnan palvelu ja Helsingin kaupunki ylläpitää rajallista palveluverkostoa.

Matonpesupaikkojen tulee olla saavutettavissa jalan, pyörällä, joukkoliikenteellä tai autolla. Pyörille ja mahdollisuuksien mukaan myös autoille varataan pysäköintitilaa. Mikäli sijainti sallii, matonpesupaikalle voidaan järjestää kulku autolla. Pysäköintialue voi kuitenkin sijaita kauempana.

Matonpesupaikan varustukseen kuuluu mattolaitureilla pesupöydät, mattojen kuivausmankeli sekä valutuspuomit. Lähistöltä tulee löytyä myös roska-astia. Kuivan maan matonpesupaikoilla on lisäksi vesipisteellä varustetut pesualtaat. Matonpesupaikalle sijoitetaan opastetaulu. Meren rannoille sijoittuvilla matonpesulaitureilla pesuvesi otetaan merestä. Kuivan maan matonpesupaikoilla mattojen pesuun käytetään vesijohtovettä ja pesupaikat on viemäroity. Kuivan maan matonpesupaikat pyritään toteuttamaan olemassa olevaa infraa käyttäen eli matonpesupaikan tulee sijaita lähellä nykyisiä tieyhteyksiä, parkkipaikkoja ja vesijohto- ja viemäriinjoja. Kausiluonteisesta käytöstä johtuen matonpesupaikoilla ei ole kohdekohtaista valaistusta. Kuivan maan matonpesupaikat ja mattolaiturit ovat käytössä keskimäärin viikoilla 18–38. Vedentulo kuivan maan pesupaikoille katkaistaan yöksi. Matonpesupaikkojen yhteyteen ei tuoteta muita virkistysmahdollisuuksia, kuten leikkivälineitä tai esimerkiksi wc-tiloja.

Matonpesupaikkojen verkostoa kehitetään verkostosuunnitelman mukaisesti. Uusien kuivan maan pesupaikkojen rakennuttua nykyisiä mattolaitureita voidaan poistaa niiden tullessa käyttöikänsä päähän. Poistamisesta päätetään tapauskohtaisesti ja laitureita voidaan myös tapauskohtaisesti muuttaa oleskelu- tai uintipaikoiksi. Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin kautta ehdotettuja oleskelu- tai uintilaitureita voidaan toteuttaa tapauskohtaisesti mattolaiturien sijainneille. Verkostosuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan matonpesupaikkojen käyttöpaine huomioiden.

Ympäristölautakunta (24.02.2026) päätti että Helsingin nykyisiä mattolaitureita kehitetään ensisijaisesti oleskelulaitureina, ja että matonpesu kielletään kaikilla tarkastelluilla laitureilla sekä ohjataan kuivan maan matonpesupaikoille. Sörnäisten rantatien mattolaituri säilytetään oleskelukäytössä ja sitä korjataan tarpeen mukaan, kunnes alueen veden äärellä sijaitsevat oleskelualueet toteutuvat. Lautasaaren mattolaituri säilytetään oleskelukäytössä ja matonpesu siellä kielletään. Oleskelulaiturien verkostoa laajennetaan siten, että mukaan otetaan myös muut mattolaiturit, joilla on aktiivista oleskelukäyttöä. Historiallisesti merkittävistä mattolaitureista pidetään huolta ja niiden käyttöä jatketaan oleskelulaitureina niin pitkään kuin mahdollista. Poistuville mattolaitureille rakennetaan korvaavat uudet oleskelulaiturit. Kantakaupungista etsitään sijainti kuivan maan matonpesupaikalle, ensisijaisesti nykyisten mattolaiturien läheisyyteen.

6. Palvelulinjauksen lähtökohdat

Ympäristövaikutukset

Matonpesupaikan pesuvedet voidaan rinnastaa harmaisiin talousjätevesiin, eli erilaisiin asumisessa ja kotitalouksissa muodostuviin pesuvesiin. Matonpesuvedet sisältävät runsaasti vesistöä kuormittavia aineita. Kuormitus aiheutuu pääasiassa mattoihin tarttuneista lika-aineista. Käytetyn pesuaineen kuormitusosuus on vähäinen. Matoista irtoaa kiintoainetta eli hiekkaa, savea ja orgaanista ainetta sekä maton kuituja. Pesuvesien ravinnepitoisuudet ovat suuria ja joissain pesuvesissä on myös runsaasti bakteereja. (Ympäristöhallinnan yhteinen verkkopalvelu, 2022) Lisäksi matonpesussa yleisesti käytetyn mäntysuovan hartsiyhdisteet ovat vesieliöille haitallisia.

Mattolaitureilla matonpesun ympäristövaikutukset aiheutuvat pesuveden johtamisesta käsittelemättömänä mereen. Mattolaiturien ympäristövaikutuksia on tarkasteltu Helsingissä vuonna 2000. Lisäksi vuosina 2011 ja 2019 on tehty mattolaitureille tarkastus. Matonpesun ei todettu aiheuttavan näkyviä muutoksia laiturien lähiympäristön kasvillisuuteen tai vedenlaatuun. Kaupunkiympäristössä syntyvään muuhun vesistökuormitukseen (esim. hulevedet, lumenkaatopaikat) nähden mattolaiturien aiheuttama kuormitus on vähäistä ja paikallista.

Lähtökohtaisesti puhdistamattomia pesuvesiä ei ympäristölainsäädännön mukaan tule päästää vesistöön, vaikka niistä ei aiheutuisikaan selkeästi mitattavaa vesien pilaantumista. Matonpesussa käytettävät pesuaineet ovat haitallisia vesiympäristölle. Pesun yhteydessä veteen päätyy muun muassa ravinteita, kiintoainetta, veden hygieenistä laatua heikentäviä bakteereja, mikromuoveja, palonestoaineita ja muita vesiympäristölle ja eliöille haitallisia aineita.

Pesuaineilla on veteen rehevöittävä vaikutus, joka voi pienialaisesti heikentää veden laatua ja lisätä paikallisesti levien, kuten sinilevien ja rihmalevien, kasvua.

Ympäristölainsäädännön periaatteiden ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojelun tavoitteiden 2040 sekä Helsingin ja Turun kaupungin yhteisen Itämeri-ohjelman mukaisesti on perusteltua, että Helsinki muiden kaupunkien tapaan luopuu tarjoamasta laitureita mattojen pesulle suoraan vesistöissä.

Näistä syistä matonpesu suoraan vesistöissä on kiellettyä lähes kaikkien suurten kaupunkien ympäristönsuojelumääräyksissä paitsi Helsingissä. Muut kaupungit tarjoavat matonpesuun maalle rakennettuja, viemäroityjä matonpesupaikkoja, joissa syntyvät likavedet johdetaan jätevesiviemäriin tai imeytetään hallitusti maaperään. Tällainen ratkaisu tulee olla vähimmäisvaatimus myös Helsingissä, kun mattolaitureista luovutaan. Samanaikaisesti lisätään matonpesumahdollisuuksia kuivalle maalle. Maalle sijoitettavissa pesupaikoissa kaupunki huolehtii asianmukaisesta pesuvesien käsittelystä.

Erillinen lisäselvitys matonpesun vesistövaikutuksista tämän päämäärän tueksi ei toisi varsinaisesti lisäarvoa. Asiaa on käsitelty perusteellisesti muun muassa ”Meressä sijaitsevien mattolaiturien korvaamisesta maalla sijaitsevilla viemäroidyillä matonpesupaikoilla” valtuustoaloitteen vastauksessa 28.06.2011.

Tekniset ratkaisut

Helsingissä matonpesusta kuivan maan pesupaikoilla syntyvä likavesi tulee johtaa vedenpuhdistamolle muun talousjäteveden tapaan. Nykyisten mattolaitureiden viemäröinti ei ole teknisesti mahdollista. Uudenlaisen, viemäröidyn mattolaiturin teknisistä ratkaisuista tai rakentamiskustannuksista ei ole tehty arviota. Laiturien sijainti lähellä merenpinnan tasoa edellyttäisi jäteveden pumppausta viemäriin ja meriveden korkeustasojen vaihtelut teknisesti monimutkaisia ratkaisuja. Tästä johtuen viemäröidyn matonpesupaikan toteuttaminen on realistisempaa maalle sijoitettavissa kohteissa. Mikäli kuivan maan matonpesupaikka sijaitsee joen tai merenrannan lähellä, tarkemmassa suunnittelussa voidaan tutkia mahdollisuudet käyttää luonnonvettä pesuvedenä.

Kustannukset

Helsingin ainoan kuivan maan matonpesupaikat rakentamiskustannukset olivat vuonna 2007 noin 280 000 euroa. Mikäli pesupaikka rakennetaan lähemmäs olevaa vesi- ja viemäri-infrastruktuuria, kustannukset saattavat olla alhaisemmat. Vuosittainen kunnossapidon kustannus vesimaksut mukaan lukien on ollut vuosittain 15 000–20 000 euroa.

Uuden mattolaiturin rakentamisen kustannus on noin 50 000 euroa. Vuosittaiset rakenteellisen kunnossapidon kustannukset ovat olleet noin 30 000 euroa ja laiturien talviteloille laittoon liittyvät kustannukset 22 000 euroa vuodessa kaikilta laitureilta. Tämä tuottaa laskennallisesti noin 3500 euron kunnossapitokustannukset laituria kohden. Summa ei kuitenkaan ole riittävä, vaan laiturien kunto heikkenee. Jos matonpesua haluttaisiin jatkaa mattolaitureilla, niille tulisi varta noin 4000 euron vuosittaiset kunnossapitokustannukset laituria kohden.

Muu kunnossapito tehdään alueurakkaan kuuluen, eikä matonpesupaikoille kohdistuvia kunnossapidon kustannuksia ole mahdollista eritellä tarkemmin.

Mattolaiturien käyttö

Mattolaiturit ovat syntyneet entisten pyykkilaiturien paikalle. Merenrantojen matonpesupaikat ovat osa kaupunkiympäristön historiallista kaupunkikuvaa ja -kulttuuria. Mattolaitureilla tapahtuva mattojen pesu on myös hyvää hyötyliikuntaa kaupunkiympäristössä. Mattolaiturien käyttömääristä on kerätty tietoa harvakseltaan. Vuoden 2019 tarkastuksessa lähes kaikilla laitureilla oli käyttäjiä tai kuivumaan jätettyjä mattoja, eli laiturien todettiin olevan aktiivisessa käytössä. Käyttäjämäärät vaihtelevat runsaasti esimerkiksi viikonpäivän ja säätilan mukaan. Mattolaitureita käytetään paitsi matonpesuun, myös oleskelulaitureina meren äärellä. Laiturit tarjoavat merellisen strategian mukaisesti pysähdyspaikkoja rantareitille ja helpottavat meren ääreen pääsemistä. Laitureiden muu käyttö saattaa olla jopa yleisempää kuin varsinainen mattojen pesu.

Mattolaitureiden käyttäminen kesäaikaiseen uimiseen ei ole suositeltavaa eikä laitureiden ympäristöä tarkisteta uimapaikan turvallisuuden edellyttämällä tavalla. Kaupunkiympäristön palveluvalikoimaan eivät myöskään kuulu talviuintiin tarkoitetut uimalaiturit. Valikoituja mattolaitureita voidaan kuitenkin muuntaa talviuintipaikoiksi, mikäli kohteelle löytyy rahoitus sekä talviuintia järjestävä ja talviuintipaikan turvallisuudesta vastaava toimija. Lisäksi mattolaiturin tulee sijaita paikassa, jossa on mahdollisuus saada sähköä, riittävät kulkuväylät valmiina ja uimakoppikontti on mahdollista sijoittaa lähelle laituria mantereen puolelle.

Käyttöikänsä päässä olevat mattolaiturit poistetaan vähitellen ja sopivilla sijainneilla olevat laiturit voidaan muuntaa oleskelulaitureiksi tai uintipaikoiksi. Oleskelu- tai uintilaiturien määrä ja niihin

liittyvät vastuukysymykset on selvitettävä kohdekohtaisesti erikseen. Sijainti voi muuttua käyttötarkoituksen mukaan.

Kunnossapito ja vastuutahot

Matonpesupaikkojen kunnossapidosta vastaa Kaupunkiympäristön toimiala.

Oleskelu- tai uintilaitureiksi muutettavien mattolaiturien kunnossapito- ja vastuukysymykset on selvitettävä kohdekohtaisesti erikseen.

Uimapaikat ovat lähtökohtaisesti Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan vastuulla. Puistoalueilla sijaitsevat oleskelulaiturit ovat lähtökohtaisesti Kaupunkiympäristötoimialan vastuulla.

7. Liittymät muihin toimijoihin

Matonpesupaikat ovat Kaupunkiympäristön toimialan tuottama palvelu. Toimipisteiden valinta tehdään yhteistyössä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa, mikäli palvelu sijoittuu liikunta-alueen yhteyteen.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala vuokraa talviuinnista vastaavalle toimijalle talviuintipaikkoina käytettävät mattolaiturit.

Kuivan maan matonpesupaikkojen vesi- ja viemäriinjat liitetään HSY:n verkkoon.

8. Linjauksen voimassaolo

Matonpesupaikkalinjaus on toistaiseksi voimassa. Verkostosuunnitelma ja linjaus tuodaan tarvittaessa lautakunnan käsittelyyn, jos linjausta muutetaan.

9. Liitteet

Liite 1. Helsingin matonpesupaikkojen verkostosuunnitelma

Liite 2. Helsingin mattolaiturit ja matonpesupaikat. Esiselvitys ja ideoita palvelun järjestämiseen.

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön
toimiala**

Työpajankatu 8
00099 Helsinki
PL 58203

www.hel.fi